

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. דלא בעל ... כל הבועל על דעת קדושין הראשונים הוא בועל.....1
- ב. קדשה על תנאי וכנסה סתם ... צריכה הימנו גט כיון דנסבה אחולי אחליה לתנאייה
3
- ג. מי שהיה נשוי לשתי יתומות קטנות ומת ביאתה או חליצתה של אחת מהם פוטרת
צרתה 4
- ד. קטנה וחרשת אין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה.....4
- ה. פקחת וחרשת ביאת הפקחת פוטרת החרשת ואין ביאת החרשת פוטרת את
הפקחת.....5
- ו. גדולה וקטנה ביאת הגדולה פוטרת הקטנה ואין ביאת הקטנה פוטרת הגדולה.....5
- ז. כיצד תקנתן ... כונס החרשת ומוציאה בגט וקטנה תמתין עד שתגדיל ותחלוץ.....5

דף קי.

א. דלא בעל ... כל הבועל על דעת קדושין הראשונים הוא בועל

קטנה¹ שהשיאה אחיה ואמה ממאנת, עד שתביא שתי שערות אחר י"ב שנה, אבל כל זמן שלא הביאה שתי שערות יכולה למאן עד שתהא בת עשרים שנה.

וזהו כשבדקן אותה ולא הביאה שתי שערות, אבל מן הסתם² משיש לה י"ב שנה אינה יכולה למאן, שחזקה שהביאה שערות, שרובן מביאות לי"ב שנה, ולא תקנו רבנן מיאון בגדולה³. אולם כשבדקין⁴ אותה אחר י"ב שנה ולא הביאה שתי שערות, יכולה למאן רק כשלא בעל אחר היות לה י"ב שנים ויום אחד, משום שהקידושי הראשונים שקדשוה אמה ואחיה כשהיתה קטנה אינם אלא מדרבנן, וגם עתה אינם אלא דרבנן לפיכך אין חוששים שמא היו לה שערות ונשרו.

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קנה יב

² אולם לא תחלוץ על סמך זה שחזקה זו אינה מועילה לדיני תורה.

³ דלמא אתו למאן הנבעלת לאחר שנגדלה דההיא הויא אשת איש דאורייתא וצריכה גט

⁴ שו"ע ונו"כ שם ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

וגם נשים נאמנות להעיד שבדקו ולא מצאו שערות, או שעוד לא הגיעה לגיל שתים עשרה שנה⁵.

אבל אם בא עליה אחר היות לה י"ב שנים ויום אחד, אינה יכולה למאן. מכיון שאומרים אנו ודאי אותה בעילה עשה לשם קידושין דאורייתא, שהרי אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות⁶, ובאותה בעילה גדולה היתה ונתרצית לשם קידושין גמורין והרי הוא מקדשה עתה, ואעפ"י שאין מוצאין לה סימנים, חוששין שמא הביאה סימנים קודם שבעל אלא שנשרו ומכיון שהוא ספק דאורייתא, אין מועיל מיאון וצריכה ממנו גט מספק.

ואם מיאנה בו לאחר שנבעלה לאחר י"ב ונבדקה ולא נמצאו להן שערות ונתקדשה לאחר, צריכה משניהם גט מספק, מהראשון⁷ שמא היו לה שערות ונשרו קודם שבעלה ונתקדשה לו בבעילה קידושין גמורים ואין קדושי שני כלום, וגם מן השני צריכה גט, שמא לא היו לה שערות קודם בעילת ראשון ואין בעילת הראשון קידושין דעדיין קטנה היתה, ובאו לה שערות בין ביאת ראשון לקידושי שני ונעשית גדולה ונשרו, לפיכך צריכה ג"כ גט מן השני. ואסורה לחזור לראשון משום שנראה כמחזיר גרושתו מן האירוסין שנתארסה לשני⁸.

ואם נשאת לשני קודם שגירשה הראשון תצא מזה ומזה, והולד ספק ממזר משניהם.

וכבר נתבאר לעיל דף קט: שאם הביאה שערות אחר י"ב ולא בעל אח"כ, שוב לא תמאן אלא צריכה גט מדרבנן, שלא תיקנו רבנן מיאון בגדולה⁹.

ואם לא גירש ועמדה ונתקדשה, צריכה גט משניהם, מן הראשון גט מדרבנן, ומן השני גט מדאורייתא, שהרי קידושי שני תפשו מן התורה שקידושי ראשון לא היו אלא מדרבנן, לפיכך אם ירצו מגרש ראשון ונושא שני, אבל אם גירש שני לא יקוימה הראשון שמא יאמרו החזיר גרושתו אחר שנתארסה.

⁵ ב"ש שם כט

⁶ ועיין פ"ד מהל' אישות במגיד וכ"מ שהבי' פלוגת' בזה הא דק"ל בבעיל אחר שנתגדלה הוי קידושין דאוריית' וא"צ גט משני אם הטעם הוה מסתמ' בעיל לשם קידושין לפ"ז אם אמר בפירוש דאין בעיל לשם קידושין לא הוי קידושין דאוריית', או הטעם בעת הביאה נגמרין קדושין הראשוני, והסכימו דעיקר הוא דבועל לשם קידושין. ב"ש שם לא

⁷ ב"ש שם ל ואם באמת יודעין אנו שלא הביאה סימנים משמיאנה עד שנשאת לשני באמת מותרת לראשון ממ"נ אי גדולה היא אין קדושי שני כלום, ואם קטנה הוא תצא במיאון משני, ומותרת לראשון.

⁸ ואף על פי שכשנסתפק לומר שמא נתקדשה לראשון בביאתו אין קידושי שני כלום ואין כאן מחזיר גרושתו מן האירוסין ואם קידושי שני קידושין, על כרחך משום שלא היו קידושי ראשון כלום ואין זה מחזיר גרושתו, מ"מ אסורה מדרבנן דאתי לאיחלופי להחזיר גרושה דאורייתא מן האירוסין,

⁹ שו"ע ונו"כ שם כא

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ואם בא עליה שני קודם שיגרש ראשון תצא מדרבנן מזה ומזה הואיל ובא עליה השני בעודה אסורה מדרבנן, אבל אין הולד מן השני אפילו ספק ממזר שאין קידושי ראשון כלום מן התורה אלא דרבנן. ואם בא עליה הראשון קודם שגרש השני הוא הולד ממזר דאורייתא שהרי קידושי שני הוו קידושי דאורייתא והוה ליה אשת איש דאורייתא לגבי הראשון כמו לגבי אחר.

יש אומרים¹⁰ שבזמן הזה יש להחמיר שלא תמאן אחר י"ב שנה, אף על פי שבודאי לא נבעלה אחר י"ב וגם בדקוה ולא נמצאו לה שערות¹¹.

ב. קדשה על תנאי וכנסה סתם ... צריכה הימנו גט כיון דנסבה אחולי אחליה לתנאיה

המקדש¹² על תנאי וחזר אחר כמה ימים וביטל התנאי אף על פי שבטלו בינו לבינה שלא בפני עדים, התנאי בטל אבל הקידושין קיימין, והרי היא מקודשת סתם כאילו קדשה בלא תנאי שהרי בטלו, וכן אם היה התנאי מן האשה שהיא לא קבלה הקידושין אלא על תנאי כך וכך ואחר כך חזרה בה אפילו לאחר כמה ימים, התנאי בטל והקידושין קיימין.

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם כב

¹¹ דכיון דקי"ל לגבי מיאון אפילו אחת בנבה ואחת בכריסה או אפילו אחת על קשרי אצבעותיה של יד, ואחת על של רגל, חשובה גדולה ואינה יכולה למאן, ומי יוכל לבדוק כל הגוף לעמוד על אמיתת דבר זה. ועוד דהא קי"ל דאפילו גומות בלא שערות הם סימני גדלות, ומי יוכל לעמוד ולדקדק בכל גופה אם אין בה גומות, לפיכך נזהרין שלא למאן כלל אחר י"ב שנה. כתב מורי מהרמ"א ז"ל וזה לשונו, ולכ"ע אם היא פחותה מבת שנים עשר שנה אין כאן ספק וממאנת אפילו בזמן הזה, וכן עשה מהר"ר יעקב פולק ז"ל מעשה בימיו, ודלא כיש מחמירין ואמרו שאין הבת ממאנת בזמן הזה כלל, עד כאן לשונו. לבוש שם

¹² שו"ע ונו"כ שם סי' לח לה

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

לפיכך המקדש על תנאי וכנס אחר כך סתם, או בעל¹³ סתם¹⁴, הרי זו צריכה גט מספק אף על פי שלא נתקיים התנאי, שמא במל התנאי ומחלו כשבעל או כנס סתם, ומכל מקום ספק הוא שמא על דעת תנאי הראשון בעל והא לא נתקיים, ואם קבלה קידושין מאחר צריכה גט משניהם. שאף שבעל יש לחוש שמא על סמך תנאו בעל והוא סבר שיתקיים התנאי ולא תהיה ביאתו בזנות¹⁵.

ג. מי שהיה נשוי לשתי יתומות קטנות ומת ביאתה או חליצתה של אחת מהם פוטרת צרתה

מי שהיה נשוי שתי חרשות או שתי יתומות קטנות, על אף שקידושיהם מדרבנן, חליצה אין להן¹⁶, אבל ביאת אחת מהן פוטרת צרתה, שהרי זיקת שתייהן שוות, ואם הגדילו יש להם חליצה וחליצת האחת פוטרת חבירתה¹⁷.

ד. קטנה וחרשת אין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה

מי שהיה¹⁸ נשוי יתומה קטנה שהשיאוה אחיה ואמה שאין קידושיה אלא מדרבנן, ונשוי גם חרשת ומת, ונפלו לפני אחיו ליבום אין ביאת או חליצת אחד מהן פוטרת צרתה, ועל אף שקידושי שתייהם מדרבנן, מ"מ אין קידושי

¹³ ולדעת הרמב"ם א"צ עדים דכיון שהטעם משום מחילה וכמ"ש גם בינו לבניה מהני ואפילו כנסה בחופה בלבד ולא בעיל אמרינן שמא מחל וכ"ש בכנס ובעל ומ"מ אפילו בכנס ובעל לא אמרינן דוודאי מחל אלא הוה ספק קדושין ואם בא אחר וקידשה אפילו אחר הבעילה צריכה גט משניהם שאף שבעל יש לחוש שמא על סמך תנאו בעיל וסבור שיתקיים התנאי [מ"מ] ולכן אם קודם הביאה או הכניסה נתוודע שלא יקויים התנאי וכנס ובעל הוי קדושין גמורים אבל כתובה אין לה דלעניין כתובה עומד על תנאו הראשון כמ"ש בב"ש סקנ"ט והחולקים עליו ס"ל דלאו מטעם מחילה הוא אלא דכשבעל אמרינן שקידשה מחדש בבעילה זו וכן בכניסה לחופה ולפ"ז שפיר צריך עדים דכל קדושין צריך עדים [רא"ש] וי"א דכנס בלא בעיל לאו כלום הוא [ר"ן] דלסברא זו דהחשש הוא משום שקידשה מחדש אין זה רק בביאה ולא בכניסה לחופה אלא שיש לחוש למאן דס"ל דגם בחופה מקדשין ולעניין מעשה יש לחוש לדעת הרמב"ם [שם] ורבתינו בעלי הש"ע בסעי' ל"ה לא הביאו רק דעת הרמב"ם ז"ל ואפילו בעל או כנס מיד אחר הקדושין צריכה גט כיון שהטעם משום מחילה היישנין שמיד מחל [רש"י ותוס' כתובות ע"ג. ד"ה אלא ס"ל בהחולקים ע"ש והרי"ף והרמב"ם פסקו כעולא אר"א ע"ד. דבעל הכל מודים וכי פליגי בכנס ולא בעל והלכתא כרב ע"ש. ערוך השולחן שם סעיף טו – טז

¹⁴ ואין להקשות מאחר שכניסה בלא ביאה מבטל התנאי א"כ למה כ' ובעל דהא נשמע ממיל' דבעיל מכ"ש מבטל וכן הקשה בדרישה וי"ל דקמ"ל אף בבעיל לא אמרינן בוודאי הוא שביטל אלא ספק הוא. ב"ש שם נט ח"מ מט שם

¹⁵ ונראה מרש"י ותו' שם ומל' הר' וש"ע דאף קטנה יתומה שאין זיקתה אלא מדרבנן מ"מ לא נפטרה מזיקה זו ע"י חליצה בעודה קטנה בית מאיר שם

¹⁶ בית מאיר שם

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

שתייהן שוות, שקידושי יתומה קטנה הם בספק אם קונין קניין גמור או אם אין קונין כלל, וקידושי החרשת קונין במקצתה ומשיירין במקצתה, ומכיון שאין הקידושין שוות אין הזיקות שוות, לפיכך אין חליצת אחת מהן או ביאת אחת מהן פוטרת צרתה.

ה. פקחת וחרשת ביאת הפקחת פוטרת החרשת ואין ביאת

החרשת פוטרת את הפקחת

אחת פקחת¹⁹ ואחת חרשת, ביאת הפקחת או חליצתה פוטרת החרשת שהרי היא כולה קנויה וזיקתה גמורה וביאתה או חליצתה פוטרים השנייה, אבל אין ביאת החרשת פוטרת הפקחת, שהרי לא היתה קנויה וזקוקה אלא לחציה ואיך תיפטר הפקחת שהיא זקוקה לכולה.

ו. גדולה וקטנה ביאת הגדולה פוטרת הקטנה ואין ביאת

הקטנה פוטרת הגדולה

אחת²⁰ גדולה ואחת קטנה, ביאת גדולה או חליצתה פוטרת הקטנה שהרי הגדולה היא ודאי זקוקה, אבל אין ביאת הקטנה או חליצתה משתגדיל²¹ פוטרת הגדולה, שמא קידושי קטנה לא קנו כלום ולא היתה זקוקתו כלל, והגדולה נשארה זקוקה לו.

דף קיז

ז. כיצד תקנתו ... כונס החרשת ומוציאה בגט וקטנה תמתין

עד שתגדיל ותחלוץ

מי שהיה²² נשוי יתומה קטנה שהשיאנה אחיה ואמה שאין קידושיה אלא מדרבנן, ונשוי גם חרשת ומת, ונפלו לפני אחיו ליבום שהתבאר שאין ביאת או חליצת אחד מהן פוטרת צרתה. כיצד תקנתו, מלמדין את הקטנה

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם ד

²⁰ שו"ע ונו"כ שם ג

²¹ בית מאיר שם

²² שו"ע ונו"כ שם א

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

שתמאן בו, ועוקר קידושי אחיו מעיקרא ונשארת החרשת לבדה זקוקתו, ומייבם את החרשת וקונה אותה בביאה לאישה גמורה, ואם ירצה אח"כ לגרשה כותב לה גט ומגרשה ומותרת לזר²³.

ואם לא תרצה הקטנה למאן²⁴ אז לכ"ע מייבם את החרשת ויוציא אותה בגט ותמתין לקטנה עד שתגדיל וחולצת ואם ייבם את הקטנה אז אין תקנה לחרש כי א"י לייבם אותה מאחר שכבר ייבם א' מבית זה והיא אין בת חליצה.

²³ שאם יחלוץ או ייבם הקטנה לכשתגדיל לא תיפטר החרשת, שמא קידושי אחיו בקטנה לא קנו כלום ונשארת החרשת עדיין זקוקתו, והחרשת לאו בת חליצה היא, ואם ייבם אותה אחר שיבם הקטנה הוה ליה בונה ב' בתים, ואם חלץ לקטנה כבר חיישינן שמא קידושי אחיו בקטנה קנו קניין גמור וקאי עליה החרשת בכיון שלא בנה שוב לא יבנה, ואם ייבם החרשת לבדה לא תיפטר הקטנה, דקידושי החרשת הוי חצי קידושין וזיקותה חצי זיקות, ושמא קידושי הקטנה הוו להו קידושין גמורין וזיקותה זיקות גמורה, ואין ביאת החרשת ביאה גמורה להפקיע כל הזיקה של הקטנה ונשאר עדיין זיקה בקטנה, ואם יחלוץ לקטנה לכשתגדיל תיאסר עליו החרשת למפרע, מטעם דכיון שלא בנה בקטנה שוב לא יבנה כדלעיל, דשמר קידושי הקטנה הוי קידושין גמורים וחליצתה היא חליצה שעדיין היתה זקוקתו. לבוש

²⁴ ב"ש שם א